

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В МЕЖАХ ЯЛОВИЧОРСЬКОГО МАСИВУ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ

Михайло Гамкало, Юрій Андрейчук

Львівський національний університет імені Івана Франка

Львів, Україна

Яловичорський масив розташований у південній частині Путильського району Чернівецької області. Довжина масиву (з півночі на південь) близько 30 км. Із заходу обмежений долиною річок Білий Черемош і Перкалаб, з південного сходу – долиною Сучави, з північного сходу – Верховинсько-Путильським низькогір'ям (зокрема долиною річки Путили). На півдні Яловичорські гори обмежує україно-румунський кордон.

Серединне пасмо хребтів Яловичорських гір має неперервну лінію вододілу від Білого Черемошу до Сучави. Вона дуже звивиста, оскільки хребти густо і глибоко розчленовані долинами річок і потоків. Лінію хребта Пневе на правому березі Білого Черемошу продовжує найвищий хребет Яловичорських гір – Яровиця (1574 м), а також Томнатикул чи Томнатик (1565 м). Західні схили хребтів досить стрімко опускаються до долини річки Сарата, яка відділяє їх від хребта Чорний Діл (1480 м). Східні схили у вигляді відрогів з висотами понад 1300 м простягаються на 5-10 км від вододільного гребеня. Є кілька перевалів: Джогул, Семенчук [1].

Підніжжя хребтів вкриті ялиновими та смерековими лісами. Більшість гребеневої частини головних хребтів та відрогів представлена полонинами, проте високогірне полонинське господарство поступово зникає з даної території. Варто виділити лише господарство під г. Томнатик.

Головні водні артерії, річки Сарата, Яловичора, Сучава, Білий Черемош. Річка Сарата є правою притокою Білого Черемоша. Довжина Сарата понад 15 км, площа басейну 72,4 км². Похил річки 25 м/км [1]. Долина V-подібна, у верхів'ях – ущелиноподібна. Головні витоки Сарата розташовані на південних схилах хребта Томнатикул (Яловичорські гори), і на південний захід від перевалу Семенчук (на території Румунії). У гирлі зливається з річкою Перкалабою, даючи початок Білому Черемошу.

В межах хутору Сарата збереглися залишки греблі, яка

використовувалися для сплаву деревини з другої половини ХІХ століття до 60-их років ХХ ст. Зі зрубаних дерев'яних кругляків збивали пліт, який за течією річки Саратою, Білим Черемошем, Черемошем та Прутом сплавлявся аж до Чернівців. До 2020 року планувалося спорудити на річках Путильського району 12 міні-ГЕС, які значно знизять туристичну привабливість даної території [2].

Серед гідрологічних пам'яток природи виділяються також мінеральні джерела Сарата-1 і Сарата-2, воду з яких доцільно вживати у розведеному вигляді. В околицях села Нижній Яловець, на висоті близько 1000 м над р. м., знаходиться гідрологічний заказник місцевого значення озеро Буковинське око (2,5 га). Озеро овальної форми, довжиною 110 м., максимальної глибини озера понад 6 м. рівень води в озері регулюється за рахунок спорудженої бетонної дамби.

Довжина річки Сучава – 170 км, утворюється внаслідок злиття потоків Кобилора та Извор на східній околиці села Шепіт. У верхній течії, разом з р. Кобилора впродовж 32 км становить кордон між Україною та Румунією (лише в декількох місцях річка протікає повністю територією України). Решта басейну Сучави (від східної околиця села Руська) – в Румунії (частково на українській етнічній території). В межах с. Шепіт знаходиться геологічний заказник місцевого значення Сучавський Гук, загальна висота водоспаду понад 6 м. Площа природоохоронної території 0,5 га.

Значна частина досліджуваної території належить до об'єктів природно-заповідного фонду України, зокрема Черемоський національний природний парк (НПП), пам'ятки природи місцевого значення «Буковинка» та «Арніка». Працівниками Черемоського НПП створено 3 екологічних маршрути з різними способами пересування (пішохідний і велосипедний), що сприяє розвитку екологічного туризму [3].

На території Шепітського лісництва створено численні місця відпочинку та кемпінгу на туристичному маршруті с. Шепіт – г. Томнатик, встановлено інформаційні щити. В будинку лісника Шепітського лісництва ДП «Путильський лісгосп» надаються послуги з розміщення, загальна місткість до 12 осіб.

Сприятливий період для організації пішохідних походів Яловичорським масивом триває з травня до жовтня. Хоча в окремі роки спостерігаються снігопади та зниження температури на

високогір'ї в другій половині жовтня і протягом першої половини травня. В червні-липні зростає грозова активність, типовими є зливові дощі.

Для проходження прикордонною зоною туристичні групи зобов'язані отримати в прикордонній заставі с. Шепіт тимчасову перепустку. З цією метою необхідно мінімум за 3 доби до початку походу відправити лист з заявою на електронну адресу Чернівецького прикордонного загону. В заяві вказати паспортні дані учасників походу та маршрут.

Найвизначнішим об'єктами релігійного туризму є: церква Різдва Богородиці в с. Селятин (1630 р) і Свято-Іллінська церква в с. Шепіт (1763, 1898 рр). Церква в с. Шепіт збудована у 1898 році на місці старої Успенської церкви, що була зведена у 1763 році на честь 60-річчя правління цісаря Франса Йосифа. В середині церкви знаходиться цісарський трон – унікальний витвір мистецтва, який при розпаді Австрійської імперії у 1918 році не встигли забрати у Відень і залишили у Шепоті. До складу ансамблю Іллінської церкви входить також двоярусна каркасна дзвіниця з главкою у формі цибулини, що повторює своєю формою купол церкви, та дерев'яна огорожа з вхідною брамою, вкритою гонтовим дахом [4, 5].

Унікальним туристичним об'єктом даної території є радіолокаційна станція «Памір», яка функціонувала з 1960 по 1995 рр. На даний час збережено всі п'ять куполів, в яких знаходились радіолокаційні антени різного діапазону дії, висотоміри, працювали оператори. В найбільшому куполі знаходиться єдина вціліла радіолокаційна антена «П-14 Лена». Даний об'єкт було обрано переможницею Євробачення-2016 Джамалою для зйомки кліпу на пісню «1944».

В межах досліджуваної території спостерігається розвиток фестивального туризму. Незважаючи на низьку транспортну доступність даної території починаючи з 2017 року на г. Томнатик (1565 м), поруч з радіолокаційною станцією «Памір», щорічно відбувається фестиваль «Любіть Буковину, бо вона того варта!». В межах фестивалю виділяється культурно-розважальний захід «ПамірFest» в програмі якого передбачалися різноманітні спортивні та музичні події [6]. Учасники фестивалю мали змогу скористатися автомобілями підвищеної прохідності з метою швидкого доступу до фестивальних локацій. Традиційно фестивалі організують в першій

половині серпня.

Головними лімітуючими чинниками розвитку туризму в межах досліджуваної території є: відсутність розвинутої туристичної інфраструктури, слабка транспортна доступність, екологічні проблеми, зокрема, забруднення стічними водами, побудова малих ГЕС та ін, що значно знижує рекреаційну цінність територій.

Список використаних джерел

1. *Гілецький Й.* Геоморфологічний район Гринявсько-Яловичорського гірського масиву // Історія української географії. Всеукраїнський науково-теоретичний часопис.- Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. - Випуск 1 (15). – С.81-88
2. Лісосплавна гребля-кляуза «Сарата» [електронний ресурс], режим доступу: http://heritage-ua-ro.org/objects_view.php?id=CV428
3. Екологічні маршрути Черемоським НПП [електронний ресурс], режим доступу: <https://cheremoskyi.org.ua/ekolohichni-stezhky/537>
4. Дерев'яні церкви [електронний ресурс], режим доступу: <http://ukrainaincognita.com/derev039yani-khramy-ukrainy/shepit-i-pereval-dzhogol>
5. Дерев'яні церкви України [електронний ресурс], режим доступу: <http://derev.org.ua/bukov/shepit.htm>
6. Фестиваль «Любіть Буковину, бо вона того варта!» [електронний ресурс], режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/>

ПЕЙЗАЖНІ ДОРОГИ ЯК ОБ'ЄКТИ ТУРИСТИЧНОГО ІНТЕРЕСУ

Наталія Ганич, Оксана Гаталяк

*Львівський національний університет імені Івана Франка
Львів, Україна*

Сучасний споживач туристичних послуг є досить вимогливим. Щоб задовольнити його потреби, необхідно шукати нових форм і способів їх упровадження. У світовому туристичному бізнесі існує досвід подорожуючим пропонувати не просто поїздки визначеним маршрутом із пам'ятними місцями, а подорож мальовничими